

GEZOND LIMBURG
MEER WERK
BETERE ZORG
SCHONE ENERGIE

CONCEPT-VERKIEZINGSPROGRAMMA
GROENLINKS LIMBURG
2015-2019

INLEIDING

GroenLinks wil investeren in een gezond Limburg. Dat betekent meer banen, betere zorg en schone energie. In dit programma komt GroenLinks met heldere voorstellen om dat te bereiken. Daarmee zorgen we ervoor dat Limburg een nóg fijnere provincie wordt om in te wonen, werken en te leven.

GroenLinks kiest voor een Limburg met meer duurzaamheid en minder vervuiling. Een Limburg waar nieuwe vormen van solidariteit en betrokkenheid kansen krijgen. Waar natuur en landschap worden beschermd en niet worden wegbezuinigd. Waar dierenwelzijn het uitgangspunt is en niet wordt gezien als lastige regelgeving.

GroenLinks doet dit niet alleen. Burgers zijn op allerlei plekken zelf aan de slag. Burgerinitiatieven zoals energiecoöperaties en broodfondsen schieten als paddestoelen uit de grond. GroenLinks wil een provincie die burgerinitiatieven ondersteunt en juist niet belemmert.

Om Limburg klaar te maken voor de toekomst zet GroenLinks in op werkgelegenheidsprojecten die groene banen opleveren. Zo willen we grote isolatieprojecten voor woningen en investeringen in de schone auto-industrie: de *Green Car Valley*.

Daarnaast moeten gemeenten die financieel tekort komen op de jeugdzorg ondersteuning krijgen vanuit de provincie. Onze kinderen mogen niet de dupe worden van de Haagse bezuinigingsdrift.

Tot slot investeert GroenLinks in duurzame energie. Zo moet in 2030 alle Limburgse energie schoon zijn. GroenLinks verzet zich tegen schaliegasboringen in Limburg.

De tien belangrijkste punten uit ons verkiezingsprogramma zijn:

1. Er komt een provinciaal vangnet voor de jeugdzorg.
2. Limburgs energieakkoord: in 2030 Limburg volledig duurzaam.
3. Op 50% van Limburgse daken moeten zonnepanelen liggen.
4. Grootschalige isolatieprojecten voor woningen.
5. Geen boringen naar schaliegas in Limburg.
6. Meer inzet voor biologische landbouw en dierenwelzijn.
7. Geen nieuwe megastallen in Limburg.
8. Provincie moet investeren in schone industrie
9. Elektrische treinen en dubbel spoor op de Maaslijn.
10. Investeren in de Limburgse natuur en ons landschap

GroenLinks heeft zich al vele jaren in de Provinciale Staten een betrouwbare partner getoond. Men weet wat men aan GroenLinks heeft. GroenLinks maakt heldere keuzes als het gaat om het sociale domein, onze gezondheid en onze leefomgeving. GroenLinks kenmerkt zich door consequentheid, oprechtheid en is oplossingsgericht. GroenLinks kan in het bestuur het sociale, duurzame en vernieuwende geluid zijn in de provincie Limburg.

In dit programma vindt u de keuze van GroenLinks voor de komende vier jaar. Op 18 maart is de keuze aan u.

Veel leesplezier,

Carla Brugman
Voorzitter programmacommissie

SCHONE ENERGIE

Limburg is een prachtige provincie. Het herbergt een bijzondere schoonheid door het mooie, groene en vriendelijke landschap. Maar Limburg moet wel echt schoon zijn en schoon blijven. Met schone lucht, schoon water en schone grond. En daar hoort ook schone energie bij. GroenLinks doet een aantal voorstellen om dit te bereiken.

SCHONE ENERGIE

GroenLinks wil dat in 2030 alle energie in Limburg duurzaam opgewekt wordt. Dat betekent dat de provincie alle zeilen moet bijzetten om dat doel te bereiken. GroenLinks wil een combinatie van maatregelen waarbij we kijken naar restwarmte, zonne-energie, wind-energie, besparing van verbruik en innovatie waar mogelijk.

GroenLinks ziet niets in kernenergie en heeft zich afgelopen jaren samen met groene partners in de Euregio ingezet om de verouderde en gammele kerncentrale vlak over onze grens bij Tihange gesloten te krijgen. GroenLinks wil blijvende inzet van de provincie vóór sluiting van Tihange en zolang dat niet het geval is voor een adequaat regionaal rampenplan.

WINDENERGIE

Er moet meer ruimte komen voor moderne windmolens. Ook kleinschalige initiatieven voor opwekking van windenergie moeten gestimuleerd worden. Lokale bewonersinitiatieven zoals coöperaties moeten worden ondersteund. Daar waar in Limburg windmolens komen moeten bewoners in de omgeving direct kunnen profiteren (bijvoorbeeld met windaandelen).

Ontwikkelingen op het gebied van windenergie gaan onverminderd door. Limburg kan ook van deze ontwikkelingen de vruchten plukken door extra in windenergie te investeren. Dat leidt tot extra werkgelegenheid in onze provincie en energieonafhankelijkheid van Rusland en het Midden-Oosten. Er zijn daarbij veel meer fysiek kleinere oplossingen voor het opwekken van windenergie. Het is niet nodig alleen in grote windturbines te investeren. Vele daken van bijvoorbeeld bedrijven kunnen hiervoor gebruikt worden.

ZONNE-ENERGIE

Dankzij GroenLinks is het met de lancering van de zonnekaart voor iedereen in Limburg mogelijk in te zien hoeveel het oplevert om zonnepanelen op het dak te hebben. Als we willen voorkomen dat klimaatverandering onomkeerbaar wordt, moeten we ook in deze provincie werk gaan maken van zonne-energie op de daken van particulieren en bedrijven. De huidige coalitie heeft daarvoor te

weinig gedaan en heeft de Limburgse Energie Subsidie (LES) zelfs afgeschaft. Wat GroenLinks betreft liggen er in 2020 op 50% van alle Limburgse daken zonnepanelen. Hier is dus een enorme slag te maken.

Een belangrijke rol hierin is weggelegd voor de woningcorporaties. Zij moeten ertoe worden aangezet hun woningbestand te verduurzamen op het gebied van isolatie en energievoorziening.

Ook bij zonnepanelen zijn sterk vernieuwende ontwikkelingen. Om de panelen meer energie te laten opleveren, maar ook om de levensduur te verlengen. Extra redenen om deze nieuwe ontwikkelingen te ondersteunen.

De toenemende groep particulieren met initiatieven om zelf energie op te wekken in coöperaties moet door de provincie worden omarmd en ondersteund. Een goed voorbeeld is 'boer zoekt buur' waarbij particulieren uit de omgeving gebruik kunnen maken van het dak van een boer om panelen te plaatsen. Dit is een stap in de goede richting van de veranderende samenleving.

ENERGIEZUINIG LIMBURG

Slim omgaan met energie zorgt voor een beter milieu. Door aanpassingen aan oudere woningen, maar ook aan de glastuinbouw en bij bedrijven. Aan de provincie de taak om dit te stimuleren en faciliteren. Toepassingen van openbare verlichting op zonne-energie en led-verlichting is ook een oplossing om zuiniger te zijn met energie. De provincie moet hier een voorbeeld in geven met de openbare verlichting langs provinciale wegen en fietspaden.

SCHALIEGAS

GroenLinks is tegen de winning van schaliegas. Schaliegas wordt gewonnen door *fracking*: door giftige stoffen en gebruik van miljoenen liters water wordt gas uit gesteente diep onder de grond 'gekraakt'. Tegelijkertijd loopt ons drinkwater groot risico vervuild te raken.

Onder meer dankzij en op initiatief van GroenLinks hebben verschillende Limburgse gemeentes en ook de Provincie Limburg zich schaliegasvrij verklaard. Dat heeft ertoe geleid dat er in ieder geval tot begin 2016 een uitstel is op (proef)boren naar schaliegas.

Kiezen voor schaliegas is weer kiezen voor een vorm van fossiele energie. En daar moeten we juist van af! GroenLinks wil daarom geen boringen naar schaliegas in Limburg.

NIEUWE WERKGELEGENHEID

GroenLinks zorgt voor nieuwe werkgelegenheid door middel van duurzame investeringen. Wij investeren fors in banen voor de toekomst, met projecten voor schone energie en groene technologie. Een voorbeeld is de *Green Car Valley*. De Limburgse economie kent van oudsher een omvangrijke industriële component. Als de provincie stimuleert dat Nedcar overgaat op de productie van (betaalbare) elektrische auto's, snijdt het mes aan twee kanten: we behouden banen in de Limburgse maakindustrie en dragen tegelijk bij aan een duurzame economie, waarin het niet meer nodig is om oliedollars over te maken naar dictaturen in het Midden-Oosten.

SCHONE ECONOMIE

GroenLinks wil ondernemers de ruimte te geven. Wij willen minder regelgeving voor het MKB en meer mogelijkheden voor starters, bijvoorbeeld door een uitbouw van het startersfonds. Het zal niemand verrassen dat GroenLinks de bouwsector weer graag aan het werk wil zetten. Vooral in samenwerking met gemeenten, woningbouwcorporaties en zo veel mogelijk particuliere huizeigenaren om tot grootschalige isolatieprojecten te komen die de energierekening fors verlagen en goed zijn voor het milieu. Daarmee zorgen wij voor nieuwe werkgelegenheid en brengen een schone en groene economie dichterbij.

GroenLinks wil verdere verduurzaming van de economie bereiken met een Limburgs energie-akkoord, waarbij de provincie, gemeenten, het bedrijfsleven, de woningcorporaties en de kennissector zich binden aan de opgave, zoals die in het landelijk energie-akkoord van 2013 is vastgelegd.

De beste innovatieve ideeën ontstaan op de werkvloer. GroenLinks wil de midden- en kleinbedrijven beter faciliteren door de druk van regelgeving te verlagen.

GroenLinks wil ook dat bedrijven die Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) ondersteund worden. Tevens willen we bedrijven die "afval" als nieuwe grondstof gebruiken en hiermee volgens het cradle-to-cradle (C2C) principe werken gestimuleerd worden. Het NV Industriebank LIOF kan hierin een belangrijke rol spelen. GroenLinks vindt dat we optimaal van hun kennis gebruik moeten maken.

LIMBURGSE KENNISECONOMIE

De provincie heeft afgelopen periode veel geld gestoken in de Kennis-as initiatieven samen met de Universiteit en Hogeschool Zuyd.

Ook zijn er miljoenen gestoken in de campus ontwikkelingen zoals de Chemelot campus in Sittard-Geleen, de Health campus in Maastricht en de Greenport campus in Venlo. GroenLinks staat positief ten opzichte van deze ontwikkelingen maar wil wel dat er scherpere keuzes gemaakt worden. Wat GroenLinks betreft komt de focus te liggen op projecten die bijdragen aan duurzaamheid en die sociale ongelijkheid tegengaan (bijvoorbeeld op gebied van gezondheid) prioriteit krijgen.

GroenLinks wil niet alleen inzet op de Kennis-As en Campusplannen die met name goed uitpakken voor hoger opgeleiden. GroenLinks wil daarom samen met sociale partners en gemeenten een actieplan opstellen om juist ook de werkgelegenheid voor de vele VMBO'ers en MBO'ers in Limburg te stimuleren. Ook hier verwachten we dat Universiteit en Hogescholen meewerken en hun kennis inzetten om dit mogelijk te maken.

KWETSBARE GROEPEN

Veel afgestudeerde jongeren staan momenteel noodgedwongen langs de zijlijn. GroenLinks wil inzetten op verbeterde werkgelegenheid voor jongeren door bij beleid specifiek te selecteren op werkgelegenheid voor jongeren en het inzetten op jongerenprojecten.

Voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt zijn aanvullende maatregelen nodig. Sommige mensen hebben veel minder kans op werk dan anderen, bijvoorbeeld laagopgeleide jongeren, ouderen en arbeidsgehandicapten. GroenLinks vergroot hun kansen op de arbeidsmarkt door werkgevers te stimuleren om deze groepen in dienst te nemen. Zo krijgt iedereen een eerlijke kans om mee te doen.

Er is een wereld te winnen in de openbare ruimte als het gaat om aanpassingen voor mensen met een beperking, zoals braille voor blinden en slechtzienden in stations. Maar niet alleen daar. Ook digitaal valt er een wereld te winnen, bijvoorbeeld door verbetering van leesbaarheid van teksten op websites. GroenLinks vindt dat de provincie hierin ook haar verantwoordelijkheid moet nemen. Een ander voorbeeld is de bestrijding van de laaggeletterdheid en analfabetisme. In Limburg zijn er ruim 80.000 mensen die niet of nauwelijks kunnen lezen en schrijven. GroenLinks wil dit taboe doorbreken en er voor zorgen dat analfabeten passend leesonderwijs krijgen.

GRENSOVERSCHRIJDENDE ARBEID

Limburg is de provincie met de langste landsgrenzen van Nederland. Duitsland en België liggen voor ons bijna allemaal vlak om de hoek, in een Euregio die zich in potentie economisch kan meten met

de Randstad. Het vrije verkeer van goederen en personen is één van de verworvenheden van de Europese Unie. Dat zou ertoe moeten leiden dat het gemakkelijker is om over de landsgrenzen een baan te vinden, maar in veel gevallen staan die grenzen nog altijd recht overeind. Diploma's worden nog steeds niet altijd over de grens erkend en een grensarbeider heeft een flinke bureaucratische berg aan ingevulde papieren nodig. Andersom slagen we er daarvoor ook te weinig in om mede-Europeanen (van vlak over de grens en daar voorbij) hierheen te halen om de vele vacatures in de zorg en de techniek in te vullen. Dat is slecht voor onze provinciale economie.

GroenLinks pleit er daarom voor dat Limburg een Euregionale proefregio wordt, waarin drempels voor grensoverschrijdende arbeid kunnen worden weggenomen. Ook willen we blijven investeren in een grensarbeidloket (ITEM), dat grensarbeiders (en internationale studenten) begeleidt door het bureaucratische moeras.

WONEN IN LIMBURG

De provincie leent zich ook bij uitstek om te wonen en leven. Ook wanneer men studeert of werkt in een andere provincie – bijvoorbeeld Noord-Brabant of Gelderland – of zelf in Duitsland of België. Op dit vlak liggen ook kansen; zelfs voor krimpregio's. Het op orde brengen en houden van de juiste grensoverschrijdende infrastructuur alsmede gepaste promotie zijn belangrijke voorwaarden. GroenLinks wil daarnaast een taskforce die voor grensarbeiders of studenten die over de landgrens wonen of studeren in kaart brengt wat in de bestaande wet- en regelgeving van alle drie de landen nadelig is. In de drie grenslanden moet een lobby starten om zoveel mogelijk nadelen voor grensarbeid, wonen en studeren in een buurland weg te nemen.

GOED ONDERWIJS

Het is enorm belangrijk om jongeren de toekomst te bieden die het beste bij hen past. Uiteindelijk worden we daar allemaal beter van. Daarvoor moet goed onderwijs garant staan.

Het zal nog enige tijd duren voor onze arbeidsmarkt aantrekt. Onderwijs moet daar op vooruitlopen. In Duitsland en België zijn er op meerdere terreinen veel vacatures die onze arbeidskrachten kunnen vervullen. Jong en oud kunnen die economische kansen benutten door goede kennis van de Duitse en de Franse taal. Dat begint al op de basisschool en blijft belangrijk in het voorgezet, beroeps- en hoger onderwijs. Op al die niveaus willen we het grenstaalonderwijs stimuleren.

De woonomgeving en de (fiets)routes naar school moeten veilig en gezond zijn. Er moet voldoende speelruimte zijn en een goede (bui-

tenschoolse) kinderopvang. Voor oudere kinderen moeten er voldoende voorzieningen zijn om te sporten en bezig zijn met cultuur of om gewoon lekker te hangen.

ZORG EN GEZONDHEID

Limburg is een bijzondere provincie. Het aantal inwoners neemt langzaam af en de gemiddelde leeftijd neemt toe. De vergrijzing betekent in sommige gemeenten op termijn dat het aantal ouderen verdubbelt en het aantal jongeren halveert. Dat betekent een uitdaging voor ons voorzieningenniveau. Mensen worden ouder en moeten steeds langer thuis (kunnen) blijven wonen.

GroenLinks wil dat gemeenten samenwerken en kennis delen in het aanpassen van ons voorzieningenniveau aan een vergrijzende en teruglopende bevolking. In bepaalde gevallen betekent dat dat in kleine kernen voorzieningen als de bibliotheek of de basisschool verdwijnen. Dat mag wat GroenLinks betreft niet ten koste gaan van de kwaliteit van de resterende voorzieningen, zeker niet in de kleine kernen, waar voorzieningen een belangrijke voorwaarde zijn voor de lokale leefbaarheid. Met name voor minder mobiele groepen, zoals ouderen, willen we de toegankelijkheid van de voorzieningen ondersteunen, onder meer door openbaar vervoer op deze voorzieningen af te stemmen.

DECENTRALISATIES

De behoefte aan zorg in al zijn facetten neemt in Limburg voorlopig niet structureel af. De organisatie van de zorg is echter wel aan grote veranderingen onderhevig onder andere vanwege de decentralisaties. WMO, jeugdzorg en participatiewet worden vanaf 1 januari 2015 uitgevoerd door de gemeenten. Deze decentralisaties gaan gepaard met forse bezuinigingen die leiden tot vergaande versoering van bijvoorbeeld de thuiszorg en de verzorgingstehuizen.

Door deze veranderingen staat de kwaliteit sterk onder druk. Samenwerking tussen gemeenten wordt daarin vitaal om te voorkomen dat de hulpbehoevende senior, de jongere in de jeugdzorg en de burger met een afstand tot de arbeidsmarkt hard geraakt worden. GroenLinks ziet een rol voor de provincie coördinerende partij die samenwerking kan faciliteren en ontlasten.

MAATSCHAPPELIJKE ORGANISATIES

Met de overdracht van veel taken per 1 januari 2015 aan gemeenten verandert er veel in onze provincie als het gaat om de vrijwilligers, mantelzorgers, zorg, armoedebeleid en toegankelijkheid.

Een belangrijke spil vormen de Maatschappelijke Organisaties (MO's) hierin. Een paar voorbeelden zijn de Kledingbank Limburg, COC, KBO, ANBO, Vereniging Kleine Kernen Limburg, Stichting Meer Kleur en Kwaliteit, JongNL. Juist nu verdienen deze organisaties de steun van de provincie. Zij vormen de stille kracht van Limburg. Met

de terugtrekkende overheid is de rol voor de MO's gegroeid. GroenLinks vindt het belangrijk dat deze organisaties en mantelzorgers voldoende worden gefaciliteerd om hun vitale bijdragen te blijven leveren na 1 januari 2015.

JEUGDZORG

Een goed functionerende jeugdzorg is niet het enige dat bijdraagt aan een goede jeugd voor jongeren met problemen. GroenLinks zal huiselijk geweld nooit accepteren, dus ook niet in gezinnen. En dankzij een provinciaal initiatiefvoorstel van GroenLinks heeft de provincie Limburg de afgelopen jaren geïnvesteerd in omgangsbegeleiding voor kinderen en ouders bij (vecht)scheidingen.

Ook de jeugdzorg is per 1 januari 2015 gedecentraliseerd van de provincie naar de gemeenten. Toch zijn er nog taken weggelegd voor de provincie. Duizenden jongeren in Limburg ontvangen verplicht of vrijwillig hulpverlening van de instellingen die zich met jeugdzorg bezig houden, waarvan de bekendste natuurlijk de Stichting Bureau Jeugdzorg Limburg is. Het welzijn van deze jongeren is afhankelijk van maatwerk. Ook de (na)zorg voor kinderen die met het bereiken van de 18-jarige leeftijd of eerder vanuit de jeugdzorg op eigen benen komen te staan is voor GroenLinks een topprioriteit.

Als de bezuinigingen die het kabinet heeft opgelegd bij het overdragen van jeugdzorg aan gemeenten tot onverantwoorde situaties leiden (wachlijsten, omvallende jeugdhulpinstellingen), moet de provincie financieel bijspringen. De overgang van de jeugdzorg naar de gemeentes moet een warme overdracht zijn waarbij provinciale kennis en ervaring worden doorgegeven aan de gemeentes, bijvoorbeeld door Service.jz en de Stichting Jeugdzorgvragers Limburg mede in stand te houden. Daarbij dient de provincie nog geruime tijd 'nazorg' en een vangnet te bieden, bijvoorbeeld door een mobiliteitscentrum in stand te houden dat hulpverleners die door de bezuinigingen hun baan hebben verloren, begeleidt naar een nieuwe baan.

Vechtscheidingen zijn een onderdeel van onze moderne samenleving, waardoor steeds meer kinderen in de knel komen. De provincie draagt er zorg voor dat het provinciaal dekkende aanbod aan (verplichte) omgangsbegeleiding in stand wordt gehouden totdat de overdracht aan de Limburgse gemeentes (naar verwachting) eind 2015 is voltooid.

ARMOEDEBESTRIJDING

Armoede heeft grote individuele en maatschappelijke gevolgen. Mensen voelen zich ongeschikt en minderwaardig. Armoede is ongezond. Vanwege armoede vermindert de deelname aan het maatschappelijke leven. GroenLinks vindt dat de provincie hier een taak 'in de tweede lijn' heeft door organisaties en samenwerkingsverbanden

den te ondersteunen die mensen helpen hun zelfredzaamheid te vergroten, daarmee hun eigenwaarde terug vinden en wellicht weer een volwaardige plek terug vinden in onze samenleving. GroenLinks wil extra aandacht voor kinderen in armoede.

DIVERSE CULTUUR

Cultuur is een voorwaarde voor een aantrekkelijke woonomgeving en een economische factor van belang. Diversiteit in cultuur verbindt mensen en vormt een belangrijke bijdrage aan het toerisme en aan de regionale economie.

De overheid moet de culturele diversiteit bewaken en bijzondere cultuurvormen ondersteunen. Door de bezuinigingen die de gemeenten de afgelopen jaren hebben moeten doorvoeren op het gebied van cultuur en kunst komen steeds meer musea, verenigingen, muziek- en kunstcentra en andere culturele instellingen in de knel. GroenLinks wil dat de provincie in kaart brengt wat de (negatieve) gevolgen zijn van de recente bezuinigingen om zo zwakke plekken in kaart te brengen. Met dit inzicht kan de provincie bijdragen aan een divers en prikkelend cultureel aanbod.

GroenLinks blijft vasthouden aan de ambitie van een verhoging van het cultuurbudget met 3% per jaar. Het provinciale cultuurbeleid moet bevorderen dat de professionele kunst en amateurkunst elkaar gaan versterken door samenwerking. Daarnaast wil GroenLinks meer samenwerking van culturele initiatieven over de grens, omdat een versterking van de Euregionale identiteit van Limburg goed is voor de regionale economie.

De provincie moet voor de financiering samenwerking zoeken met het bedrijfsleven, dat immers meeprofiteert van de aantrekkingskracht van culturele initiatieven. De culturele subsidies moeten zoveel mogelijk op tijd en over meer jaren verstrekt worden, zodat artiesten zich vooral bezig kunnen houden met het maken van kunst en niet eindeloos bezig hoeven te zijn met het verkrijgen van subsidies.

CULTUREEL ERFGOED

GroenLinks kent grote waarde toe aan het behoud van cultureel Limburgs erfgoed. Onze kastelen, onze kerken, onze stedelijke kerken met hun historische woningbouw. Het industrieel en landelijk erfgoed dat de geschiedenis van onze voorvaders zichtbaar maakt in onze dagelijkse omgeving. Dit erfgoed illustreert onze Limburgse identiteit. Wij zetten daarom graag in op behoud van ons prachtig erfgoed.

OPEN SAMENLEVING

GroenLinks streeft naar een open samenleving, waarin wederzijds respect bestaat tussen mensen van alle afkomsten. Iedereen telt mee, ongeacht leeftijd, geslacht, geloof, afkomst, politieke voorkeur of opleidingsniveau. De komende jaren en decennia is namelijk iedereen nodig om te werken aan de uitdagingen waarvoor we komen te staan. GroenLinks hecht daarom grote waarde aan het succesvol integreren van nieuwkomers. Arbeidsparticipatie is een van de belangrijkste middelen om daartoe te komen.

Daarnaast verliezen we ook het oog voor de buitenwereld niet. Limburg kent maar liefst 400 ontwikkelingsorganisaties. Een coördinerende en stimulerende rol heeft het COS (partner in duurzaamheid en leefbaarheid). Limburg draait zo volop mee in de wereld met oog voor die delen van de wereld die het minder hebben. GroenLinks ziet dat onderstreept in het streven naar een volledig duurzaam en fairtrade provinciaal inkoopbeleid. Zo zet GroenLinks Limburg zich in voor een respectvolle samenleving, waarin mensen niet tegenover elkaar komen te staan maar samenwerken.

RUIMTE VOOR DE FIETS

Bewegen is gezond. Veel mensen bewegen echter te weinig en dat is expliciet onderdeel geworden van hun levenswijze. De provincie is inmiddels op diverse wijzen bezig om Limburgers meer in beweging te krijgen. GroenLinks werkt graag aan mee aan uitbreiding van programma's voor verbetering van de volksgezondheid.

Een groeiende groep gebruikers van de e-bike vraagt om uitbreiding van het fietsnetwerk. Er moeten meer recreatieve fietspaden komen. Recreëren buiten in de natuur is de toekomst. We willen wandelen, rennen, joggen, mountainbiken, maar ook fietsen in de natuur. Goede verbindingen zijn daarvoor belangrijk. Dat betekent dat fietspaden op locaties aangepast moeten worden. Of omgebouwd tot fietssnelwegen. Zuid-Limburg loopt vol met fietsen en fietsevenementen. Afstemming over de te houden evenementen is daarbij een vereiste. Het Huis voor de Sport kan daar een grote rol in spelen, bijvoorbeeld door het uitwerken van een interactieve kaart op internet waar dagelijks alle activiteiten in de openbare ruimte op terug te vinden zijn.

Speciale aandacht verdienen daarbij de fietstoertochten, waarmee vele duizenden recreatieve sporters en hun families naar (Zuid-)Limburg worden getrokken. Op verzoek van GroenLinks zijn Zuid-Limburgse en Belgische grensgemeenten en de toertochtorganisatoren onder coördinatie van het Huis voor de Sport aan de slag gegaan met een gezamenlijk beleid, waarin is gezorgd voor aanpak van zwerfafval en verkeersoverlast, spreiding over routes en over de kalender, eenduidige gemeentelijke regels en een vereenvoudig-

de vergunningsaanvraag. Zo wordt deze vorm van recreatieve sportbeoefening weer een feest voor deelnemers én omwonenden. En dat draagt dan weer bij aan het provinciale én euregionale voornemen om van de Euregio Maas-Rijn dé wielersregio van Europa te maken, niet toevallig ook op voorstel van GroenLinks.

Om de recreatieve fietspaden nog interessanter te maken wil GroenLinks langs verschillende routes "rustpunt.nu" in heel Limburg. Leuke rustpunten bij de boer of bij een mooi plekje in het bos met een bankje, kopje koffie en gebruik van het toilet. Dat brengt de recreant en de omgeving op eenvoudige wijze dicht bij elkaar.

Fietsknooppunten zijn inmiddels een begrip, maar de wandelroutes zijn nog een wirwar van rondjes om de kerk. Een Limburgs wandelknooppunten netwerk moet deze routes gaan verknopen.

LANDSCHAP EN NATUUR

SCHOON WATER

De provincie moet zorgen voor schoon water. Grondwater en oppervlaktewater zijn vervuild. De normen voor stikstof, fosfaat en bestrijdingsmiddelen worden op veel plekken overschreden. GroenLinks wil een actievere inzet om vervuilingen meetbaar sterk te verminderen. GroenLinks wil een schone Maas. Er stroomt te veel plastic en afval door de Maas, rechtstreeks naar de plastic soep in de wereldzeeën. Dit moet worden teruggedrongen.

GroenLinks wil in euregionaal verband duidelijk afspraken maken over dumpen van afval en hierop beter handhaven. Ons drinkwater en oppervlaktewater wordt bedreigd door talrijke 'nieuwe' probleemstoffen waaronder medicijnresten en hormonen. De provincie moet meer doen aan bronmaatregelen en onderzoek naar reinigingsacties.

MINDER GIF

Nog zo'n bedreiging is drugsafval. De provincie moet zich hiervoor sterk maken bij het Rijk en waar nodig zelf maatregelen nemen. Een proactieve houding van de provincie is hierbij essentieel. Dat kan onder meer door de Groene Brigade, die milieudelicten opspoor, te versterken.

Fijn stof, ammoniak, fosfaat en stikstof zorgen voor lucht- en bodenverontreiniging. Oorzaken zijn te vinden in onder andere de industrie, het verkeer en de landbouw. Helemaal terugdringen zal niet lukken, omdat een groot deel uit onze buurlanden komt. Reden te meer om ook hier euregionaal op in te zetten. Stapeling van oorzaken is niet wenselijk. Hierin kan de provincie een rol spelen. Waar een weg loopt met veel verkeer, kan de snelheid worden aangepast en moet er voldoende compensatie zijn met natuur.

SCHONE LANDBOUW

Naar de toekomst ziet GroenLinks de agrariër als een cruciaal onderdeel van de kringlooeconomie bij voedsel- en energieproductie en het beheer van het landschap. De landbouw en veehouderij moeten drastisch worden hervormd tot een duurzaam gebruik.

Stappen zetten naar meer duurzame landbouw en veehouderij betekent voor GroenLinks dat monocultuur wordt tegengegaan, chemische gewasbeschermingsmiddelen tot een minimum worden teruggebracht en de vrije uitloop van dieren wordt bevorderd. Verder pleit GroenLinks voor een sterke beperking van ammoniak en methaanemissies en het terugwinnen van energie, stikstof en fosfaten

uit mest en landbouwafval. Regionale gesloten kringlopen, met gebruik van regionaal geproduceerd veevoer en zonder gebruik van kunstmest zijn daarbij het streven.

Voor het behoud van een regionale voedselproductie en het agrarische landschap streeft GroenLinks in Limburg naar het uitbreiden van duurzame en biologische landbouw en veehouderij. Projecten van Stadslandbouw met educatieve functies willen we stimuleren.

VOEDSEL EN DIERENWELZIJN

We willen meer steun geven aan boeren die hun bedrijfsvoering verduurzamen, die investeren in dierenwelzijn en in natuurbeheer. Ook het verbreden van de bedrijfsvoering met bijvoorbeeld erfwinkels en zorgtaken willen we stimuleren. Verder dienen agrariërs een sterkere onderhandelingspositie tegenover industrie en supermarkten te krijgen voor een eerlijke prijs voor hun producten.

GroenLinks wil regionale productie- en consumptieketens in Limburg uitbreiden en versterken. Coöperatievorming en samenwerking tussen (kleinschalige) agrarische bedrijven moet door de provincie worden gestimuleerd. Dit is in het belang van de levensvatbaarheid van kleinschalige initiatieven. Het creëren van regionale distributielijnen en afzetmarkten bevordert de lokale economie, de relaties tussen producent en consument en stad en achterland. GroenLinks wil dat webshops, erfwinkels en streekmarkten met lokale (biologische) producten in Limburg worden bevorderd.

De glastuinbouw vertoont nog te veel oude kassen. Ongebreidelde groei van deze kassen vindt GroenLinks ongewenst. Datzelfde geldt voor enorme stallen, die niet voldoende worden ingepast in het landschap. GroenLinks is tegen de komst van nieuwe megastallen.

GroenLinks wil dat de Provincie in haar activiteiten aandacht schenkt aan de bescherming van dieren en zet zich in het dierenwelzijn actief te bevorderen door middel van onder andere voorlichting, regelgeving, handhaving en steun aan dierenwelzijnsorganisaties.

MOOIE NATUUR

De kracht van Limburg zit in de diversiteit van de bewoners en het landschap. Limburg is bijzonder, van de Maasduinen tot het heuvel-land. Dat moeten we koesteren en daar moeten we zuinig op zijn.

De natuur moet dicht bij de mens zijn. Daar ligt de recreatieve toekomst. Een goede zorg voor onze monumenten, beekjes, maar ook de kleine landschapselementen. Het IKL (instandhouding voor kleine landschapselementen) verdient daarom een sterke positie in on-

ze provincie. De recreant vindt om deze redenen de weg naar Limburg.

De ecologische hoofdstructuur (EHS) is van groot belang in Limburg. Het zijn grote stukken natuur verbonden met elkaar zodat de fauna zich voldoende en veilig kan bewegen zonder tussenkomst van de mens. Daarbij kijken we ook naar kleine elementen in de natuur zoals ecologisch bermbeheer.

GroenLinks vindt dat de natuur recht heeft op zijn eigen beloop. Dat betekent niet dat we zonder meer zwijnen en wolven moeten afschieten als die ons in de weg lopen.

BEDRIJVENTERREINEN

Verpaupering van bedrijventerreinen moet worden tegen gegaan. Het opnieuw indelen van deze terreinen en het opknappen daarvan voorkomt dat er nog meer bedrijventerreinen bij komen. Zo slaan we twee vliegen in één klap. Zo ook is er een rol voor de provincie als het gaat om de detailhandel. De provincie kan een sturende rol nemen en afstemming tussen gemeenten regelen als het gaat om de bouw van nieuwe winkellocaties en invulling van winkelgebieden.

ONDERGRONDS

Het Limburg onder de grond verdient steeds meer aandacht. Zo is GroenLinks fel tegen de opwekking van schaliegas, ondergrondse opslag van CO₂ en boven alles vóór bescherming van ons (grond)water.

De plannen voor CO₂-opslag zijn voorlopig op de plank gelegd. Zoals de plannen voor Graetheide om daar een installatie te bouwen voor ondergrondse energieopslag, de OPAC, schemert nog altijd aan horizon. GroenLinks vindt dat Graetheide voor eens en voor altijd een groen Graetheide moet blijven.

GEZOND VERVOER

GroenLinks wil het vervoer per fiets, OV en water stimuleren. Openbaar vervoer moet voor iedereen toegankelijk zijn. Mensen met een lichamelijke beperking moeten zich zo vrij als mogelijk per openbaar vervoer kunnen bewegen. Extra wachttijden en reserveringstijden behoren daar dus niet toe. Inzet van meer openbaar vervoer op belangrijke lijnen is een must. Onze student en scholieren moeten zich makkelijk kunnen bewegen.

Grensoverschrijdend vervoer verdient extra aandacht. Als de nieuwe vervoerder in 2017 aan de slag gaat, willen we geen hiaten meer in het vervoer met de buurlanden: ook internationale buslijnen sluiten wat GroenLinks betreft dan op elkaar aan.

GroenLinks wil de dieseltreinen weg hebben uit Limburg. Elektrificatie is hiervoor nodig. Ook moet er meer nachtelijk openbaar vervoer komen. Jongeren die er voor kiezen in Limburg te blijven wonen moeten per openbaar vervoer een concert in het midden van het land of in onze provincie kunnen bezoeken en 's nachts kunnen terugkeren. Daarnaast pleit GroenLinks voor nachtbussen tussen onze steden.

Fietsen is op de kortere afstanden het alternatief van de auto. Het is gezond, milieuvriendelijk en goedkoop. Goede en veilige, goed verlichte fietspaden zijn daarbij van groot belang. GroenLinks zal zich blijven inzetten om meer fietssnelwegen in Limburg te krijgen. De ambitie mag wat ons betreft naar het niveau van de provincie Oost-Vlaanderen, waar men op dit moment 600km aan fietssnelwegen aanlegt.

Bij gezond vervoer hoort ook een aanpak van de smogproblematiek. Al jaren is het zo dat in België een verlaging van de maximumsnelheid wordt ingesteld op dagen dat de smogwaarden de pan uit rijzen. Zodra je de Nederlandse grens overgaat, lijkt het alsof smog geen probleem meer is. Dat terwijl jaarlijks vele duizenden mensen vroegtijdig overlijden door de slechte lucht en het fijnstof dat we inademen. Wat GroenLinks betreft, breiden we daarom het aantal Limburgse meetpunten voor smog en fijnstof uit en stellen we een provinciaal smogalarm in, naar voorbeeld van onze Belgische bureaus.

WAT VINDT GROENLINKS VAN...

BUITENRING PARKSTAD

De Buitenring Parkstad is een blok aan het been van de provincie. GroenLinks heeft zich de afgelopen jaren hevig verzet tegen de komst van de Buitenring. GroenLinks is er van overtuigd dat een kleinere variant met oplossingen op de knelpunten een veel betere en veel goedkopere oplossing is. Deze oplossing is minder ingrijpend voor de omgeving en zeker voor de natuur. We gaan er van uit dat de rechter een streep zal zetten door de huidige plannen.

PROVINCIALE INKOMSTEN

Behalve de inkomsten vanuit het Rijk heeft Limburg inkomsten uit de motorrijtuigenbelasting. De automobilist belonen met een verlaging vindt GroenLinks onwenselijk, omdat we daarmee juist meer gebruik van de auto stimuleren, in plaats van de fiets en het openbaar vervoer. We willen het huidige niveau van opcenten handhaven. Indien onderhoud van wegen en fietspaden extra geld gaat kosten kan dit zo nodig gefinancierd worden door een verhoging van de opcenten.

MAASLIJN

Elektrificatie van de Maaslijn (Roermond-Nijmegen) is een must. Dat zal ook gaan gebeuren in de nabije toekomst. Maar een verdubbeling van het spoor is nog maar op een kort traject. GroenLinks wil op het hele traject Roermond-Nijmegen een dubbel spoor. Dit is niet alleen wenselijk maar met investeringen in de Kennis-As ook noodzakelijk.

MAASTRICHT AACHEN AIRPORT (MAA)

MAA is gered door de provincie Limburg door forse investeringen. Met acht andere vliegvelden in een straal van 100 km om zich heen heeft GroenLinks zich tegen deze investeringen verzet. De concurrentie is te groot. Indien het niet lukt om in 2015 de gewenste particuliere investeerder te vinden om de luchthaven te exploiteren dan moet de provincie haar conclusie trekken en stoppen met financiële ondersteuning. GroenLinks wil dat geld en energie gestoken wordt in euregionale snelle treinverbindingen met Aken en Luik zodat er een snelle aansluiting ontstaat op het Europese HSL net.

MINDER AMBTENAREN?

GroenLinks vraagt nogal wat van de provinciale organisatie. Deze is de afgelopen jaren juist fors ingekrompen. We twijfelen eraan of de huidige organisatie wat betreft menskracht zijn taken duurzaam kan uitvoeren. De rek van meer doen met minder mensen is eruit. GroenLinks wil dat de provincie kwalitatief op orde is en goed werk levert. Dat vinden we belangrijker dan verder bezuinigen en reorganiseren.